

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

2024. április 19–22., országos szakasz

5. osztály, magyar tagozat

- minden tétel kötelező
- a tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra
- megjelenés: 10 pont

I. TÉTEL

45 pont

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszolj a kérdésekre!

Egy réges-régi nyári éjszakán szerelmes lett a Napba a Hold. Még sohasem látta a Napot, csak a melegét érezte, s a meleget kísérő furcsa illatot. Szerette volna közelebből is látni azt, aki a meleget és az illatot maga után hagyja, de bármilyen korán indult is útjára, sohasem olyan korán, hogy találkozhatott volna vele. Hosszú éjjeli sétáin, miközben lassan végigjárta az eget, százféleképpen is elképzelte a Napot; hol ragyogónak és kedvesnek, hol kacérnak és kegyetlennek, hol pedig szelídnek, csöndesnek.

Akkoriban még nem voltak csillagok, a Hold nem tudott szólni senkihez, s őt sem vigasztalta senki. Olykor bőszelek érkeztek hozzá, de őket a Hold nem szólította meg. A szelek ezért gőgösnek tartották, s nem meséltek neki sem a Napról, sem a folyókról és tengerekről, amelyeknek ők fodrozzák vizeiket. A Hold a virágokról sem hallott soha. Nem látott még mást, csak a nagy és fekete éjszakát, nem érzett még mást, csak azt a meleget és azt az illatot, mely oly különös módon borzongatta meg, de amiről azt sem tudta, hogy micsoda. Éjfélkor, amikor a legmagasabban járt, megállt egy pillanatra, körülnézett, de onnan sem láthatta a Napot. Ekkorra már a levegő is lehűlt körülötte, ő pedig szomorúan járta be az ég másik felét, hogy hajnalban nyugovóra térjen, s ebben a pillanatban a másik oldalon útjára induljon a Nap.

Az a Nap, aki sohasem gondolt a Holdra, csupán sietett eloszlítani annak hidegét, sietett fölmelegíteni a levegőt. Szikrázott, forgott az égen, tréfált a felhőkkel, játszadozott a széllal, azok pedig elmesélték neki, hol jártak, mit láttak. Üzenetet hoztak az erdőktől és a földektől, s a Nap addig nyújtózkodott, míg fel nem melegítette a legrejtettebb zugokat is, meg nem talált minden élőlényt. Sosem volt szomorú, sosem volt fáradt, és sosem gondolt arra, hogy mi lesz vele, ha egyszer majd megöregszik. A Holdat ő sem látta soha, eszébe sem jutott, hogy mi történik a világban éjszaka, ki világít az égen, ha ő nincsen ott.

Sok-sok éve így volt ez már: Nap és Hold váltogatták egymást, rendben, ahogy kellett, mikor egy éjszaka minden megváltozott. Ezen az éjszakán a Hold megállt az égen s elhatározta, hogy nem mozdul el onnan, míg el nem jön hozzá a Nap.

Néhány héttel azelőtt egy öreg sas röpült el mellette, a Hold megszólította, és elbeszélgetett vele. A sas mesélt neki a Napról is, elmesélte, hogyan táncolja át reggeltől estig az eget, hogyan szórja szerteszét sugarait.

A Hold még kíváncsi lett rá, s minél jobban fázott éjszaka, annál jobban vágyta a Napot. Azért is állt meg azon az éjjelen, hogy magához ölelje végre.

A Nap a szokásos időben ébredt, frissen nekivágott az égnek, ám néhány lépés után megtorpant, nehezen tudta kiegyenesíteni sugarait. Egyszer-egyszer vissza is csúszott, egyre halványabb lett, egyre erőtlenebb. De újra és újra nekiódult, próbált az égen magasabbra jutni. A Hold szilárdan állt a helyén, az ég legmagasán, és akkor sem mozdult, amikor már elviselhetetlen hőség vette őt körül.

Ekkor a Nap már majdnem félúton járt, s igen közel került a Holdhoz. Közelségétől a Hold kibillent egyensúlyából, és sebesen zuhanni kezdett feléje, húzta magához a Nap ereje.

A Nap nagyon megijedt a feléje tartó hatalmas korongtól, de már nem tudta elkerülni a találkozást. Abban a pillanatban, amikor egymáshoz ért a két test, hatalmas robbanás rázta meg a világot, és szétszóródott az égen sok ezer apró, fényes darab.

Többé nem találkozott a Nap és a Hold, s így van ez jól, mert ha megint találkoznak, egyikük biztosan elpusztul.

Csak Amália tudja, mit álmából fölébredve megtudott, s amit rajta kívül nem is sejt senki más. Hogy ez volt a legszebb szerelem, ami eddig a világon létezett, mert ebből a szerelemből születtek meg és kerültek föl az égre az első csillagok.

(Boldizsár Ildikó: Amália álmai. Nap és Hold találkozása)

1. Milyennek képzelte a Hold hosszú éjjeli sétáin a Napot? Válaszolj a szöveg alapján 2–3 mondatban! 5 pont
 2. Igazak vagy hamisak a következő kijelentések? Írd át a vizsgalapra az alábbi kijelentések betűjelét, és azt, hogy igaznak (I) vagy hamisnak (H) tartod őket!
 - a) A Nap szerelmes lett a Holdba.
 - b) A turul mesélt a Napról a Holdnak.
 - c) Minél jobban fázott éjszaka a Hold, annál jobban vágyott a Napra.
 - d) Azért nem találkozik mégsem a Hold meg a Nap, mert egyikük biztosan elpusztulna.
 - e) A legkitartóbb szerelem, ami a világon létezett, az övék volt. 5 pont
 3. Értelmezd a következő kifejezéseket a szöveg alapján!
fodrozzák vizeiket, sietett elosztatni annak hidegét, hogyan táncolja át reggeltől estig az eget, hogyan szórja szerteszét sugarait, újra és újra nekilódult 5 pont
 4. Mutasd be 3–4 mondatban a Hold és a Nap viszonyát! 5 pont
 5. Foglald össze meg egy-egy mondatban, mit mondanának a történekről a Nap, a Hold, a sas, a szelek és Amália! 10 pont
 6. Írj 4–5 mondatos üzenetet a Hold nevében a Napnak, melyben beszámolsz iránta érzett rajongásodról! 10 pont
- Nyelvi igényesség, szövegkohézió, helyesírás 5 pont

II. TÉTEL**45 pont**

Az alábbi részletből kiindulva írd legalább egy oldalnyi terjedelmű elbeszélő fogalmazást! Adj találó címet a történetnek!

Valamikor régen vándormadarak szálltak egyik vidékről a másikra mindig élelem és bőség után kutatva. Egyszer aztán olyan bőven termő és gazdag tájra, kövér mezőre akadtak, hogy ott annyira jóllaktak, hogy aznap már nem tudtak tovább repülni. Következő napon ismét ettek, és mivel olyan jól tartotta őket ez a vidék, hogy nem fogyott el az élelem, ismét teleették magukat, megint nem tudtak felszállni. Így teltek a napok, hetek, míg beköszöntött az ősz.

(népmonda)